

Waterakkoord sluis Bodegraven 2015-2024

Verbindende Schakel

Status : Definitief

Datum : 11 augustus 2015

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Titel : Waterakkoord sluis Bodegraven 2015 - 2024

Subtitel : Verbindende schakel

DM-nummer / Corsa nummer : DM 952033 / 15.066918

Projectnummer : -

Revisie : Definitief

Datum : 11 augustus 2015

Opdrachtgever : G.J. Doornbos (dijkgraaf Hoogheemraadschap van Rijnland) en
P.J.M. Poelmann (dijkgraaf De Stichtse Rijnlanden)

**Hoogheemraadschap van Rijnland
(Rijnland)**

Postbus 156
2300 AD Leiden
Telefoon: 071 – 306 306 3
website: www.rijnland.net
email: post@rijnland.net

Hoogheemraadschap van
Rijnland

**Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (De
Stichtse Rijnlanden)**

Postbus 550
3990 GJ Houten
Telefoon: 030 634 57 00
website: www.hdsr.nl
email: post@hdsr.nl

HOOGHEEMRAADSCHAP
**DE STICHTSE
RIJNLANDEN**

Inhoud

1. Inleiding	6
1.1 Algemeen	6
1.2 Juridisch kader en procedure	6
1.3 Status van dit waterakkoord	6
1.4 Deelnemende partijen	6
1.5 Doel	6
2. Afspraken	7
2.1 Waterafvoersituatie	7
2.2 Watertekortsituatie	7
2.3 Waterkwaliteitsbeheer en ecologie	8
2.4 Incidenten en calamiteiten	8
2.5 Informatievoorziening	8
3. Kostenverrekening en looptijd	9
3.1 Financiële afspraken	9
3.2 Looptijd	9
4. Overgangs- slotbepalingen	10
Bijlagen bij het waterakkoord	11
Bijlage 1. Definities en afkortingen	12
Bijlage 2. Bestuurlijke afspraken	14
Bijlage 3. Kaart overzicht watergangen en kunstwerken	23
Bijlage 4. Monitoring waterkwaliteit op het schakelpunt	24

WATERAKKOORD sluis Bodegraven

De ondergetekenden of rechtsopvolgers, hierna te noemen partijen:

de dijkgraaf van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, gevestigd in Houten, de heer P.J.M. Poelmann, handelend namens dit Waterschap, hierna genoemd: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en

de dijkgraaf van het hoogheemraadschap van Rijnland, gevestigd in Leiden, de heer G.J. Doornbos, handelend namens dit Waterschap, hierna genoemd: Rijnland.

En gezamenlijk te noemen: partijen.

Overwegende dat:

- partijen op 8 mei 2015 de bestuurlijke afspraak hebben gemaakt het waterakkoord sluis Bodegraven 2007 te herzien;
- partijen daarin als uitgangspunt hebben genomen dat zij een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid en een gezamenlijke context qua waterbeheer dragen en om die reden de (boezem)watersystemen van De Stichtse Rijnlanden en Rijnland als één geheel zullen beschouwen; het boezemstelsel Oude Rijn gebied van De Stichtse Rijnlanden watert af op het boezemstelsel van Rijnland;
- deze integrale watersysteembenadering en het elkaar ondersteunen bij de uitvoering van het waterbeheer in natte en droge tijden maatschappelijk veel oplevert en uiteindelijk ook veel schade voorkomt;
- deze integrale watersysteembenadering heeft geleid tot een nieuwe financiële regeling;
- het noodzakelijk is om tussen de betrokken waterbeheerders onderling afstemming te bereiken met betrekking tot het waterbeheer onder normale en bijzondere omstandigheden;
- voor de aan- en afvoer van water naar en uit beide beheersgebieden het waterakkoord Noordzeekanaal/Amsterdam-Rijnkanaal, het waterakkoord Hollandsche IJssel en Lek en het waterakkoord Rijnland-Delfland vigeren;
- voor de aanvoer van water naar Midden-Holland onder bijzondere omstandigheden, met name verzilting, het waterakkoord 'Kleinschalige Wateraanvoorzieningen Midden-Holland' (KWA) vigeert,
- de kosten voor beheer, onderhoud en bediening van de KWA en KWA+ tot en met 2024 zijn inbegrepen in de bovengenoemde bestuurlijke afspraak.
- met de ondertekening van dit waterakkoord ook de bestuurlijke afspraken (zie bijlage 2) bevestigd worden.

Gelet op artikel 3.7 van de Waterwet

Verklaren het volgende te zijn overeengekomen:

1. Inleiding

1.1. Algemeen

Dit waterakkoord gaat over de aan- en afvoer van water uit het beheergebied van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden via de sluis te Bodegraven naar het beheergebied van het hoogheemraadschap van Rijnland.

Het waterakkoord Bodegraven kent een rijke historie (zie bijlage 2). Het waterakkoord is in de loop der jaren meerdere malen herzien. De laatste vaststelling is geweest in 2007.

1.2. Juridisch kader en procedure

De Waterwet biedt een aantal bestuurlijk/juridische instrumenten voor het uitvoeren van het waterbeleid. Eén hiervan is het waterakkoord. In artikel 3.7 lid 1 Waterwet staat, dat vanwege de doelmatigheid en samenhang in het beheer, waterbeheerders een waterakkoord kunnen vaststellen. In de Waterverordening van partijen zijn regels opgenomen hoe GS wordt geïnformeerd.

Dit waterakkoord is tot stand gekomen volgens het proces, zoals omschreven in de Leidraad waterakkoorden 2012. De deelnemende partijen van dit waterakkoord hebben de benodigde wijzigingen gezamenlijk bepaald. De waterverdelingsafspraken in dit waterakkoord zijn niet inhoudelijk gewijzigd ten opzichte van de afspraken in het waterakkoord 2007. De belangrijkste wijziging betreffen de financiële afspraken. Daarnaast zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd: minder formeel taalgebruik, verwijzingen naar verouderde wet- en regelgeving zijn gewijzigd, de zaken, die op een andere manier ook al geregeld worden, zijn verwijderd en met de afspraken is beter aangesloten bij het operationeel beheer zoals dat de afgelopen jaren is gevoerd. Dit waterakkoord leidt dan ook niet tot operationele wijzigingen van het waterbeheer. De rechtswaarborgen van derden worden derhalve niet aangetast. Om die reden is het waterakkoord niet ter visie gelegd. Door ondertekening van de deelnemende partijen wordt het waterakkoord van kracht en treedt in werking met terugwerkende kracht op 1 januari 2015.

1.3. Status van dit waterakkoord

Het waterakkoord is een bestuursovereenkomst. Het gaat om een schriftelijke afspraak tussen beheerders van watersystemen binnen een zelfde stroomgebieddistrict over de uitvoering van het vigerend waterbeleid.

Het waterakkoord anticipeert niet op toekomstige (beleids)ontwikkelingen en normen. De binding van de bestuursovereenkomst heeft een politiek-bestuurlijk karakter. De deelnemende partijen verplichten zich tot overleg en hebben een inspanningsverplichting om de waterverdeling gezamenlijk binnen het vigerend beleid (kosten)effectief uit te voeren.

1.4. Deelnemende partijen

De deelnemende partijen van dit waterakkoord zijn:

- het Hoogheemraadschap van Rijnland
- het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

1.5. Doel

Het doel van het waterakkoord is het vastleggen van afspraken over de aan- en afvoer van water uit het beheergebied van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden via de sluis te Bodegraven naar het beheergebied van het hoogheemraadschap van Rijnland. De afspraken zijn bedoeld om wateroverlast en waterschaarste te voorkomen.

2. Afspraken

2.1. Afspraken betreffende de waterafvoersituatie in normale omstandigheden

1. In een situatie van wateroverschot is het zaak de neerslag, die tot peilstijgingen leidt bij De Stichtse Rijnlanden en/of Rijnland, veilig af te voeren naar buitenwater. Dit is bij Spaarndam en Halfweg naar het Noordzeekanaal, bij Katwijk naar de Noordzee en bij Gouda naar de Hollandsche IJssel. De Stichtse Rijnlanden lift mee met het peilbeheer van Rijnland, zolang bij de sluis Bodegraven, het schakelpunt, voldoende water doorgevoerd kan worden uit het gebied van De Stichtse Rijnlanden naar het gebied van Rijnland. Hierbij is De Stichtse Rijnlanden de vragende partij om water af te voeren, en Rijnland de faciliterende partij.
2. Rijnland optimaliseert verder het peilbeheer in de boezem, zodat de afvoercapaciteit bij de sluis Bodegraven circa 25 m³/s zal zijn. Windeffecten met opwaaiing kunnen deze afvoercapaciteit negatief beïnvloeden.
3. Teneinde periodiek het functioneren van de watersystemen, op stapel staande onderhoudswerkzaamheden en andere het peilbeheer beïnvloedende activiteiten met elkaar te bespreken wordt het boezemoverleg tussen beide waterschappen hiertoe geïntensiveerd. Tenminste jaarlijks zal een overleg plaatsvinden.

2.2. Afspraken betreffende watertekortsituatie in bijzondere omstandigheden

2.2.1. Lokaal Watertekort

1. Bij watertekort op Rijnlands Boezem kan Rijnland aan De Stichtse Rijnlanden een verzoek doen om extra water via Bodegraven op Rijnlands Boezem aan te voeren.
2. De Stichtse Rijnlanden heeft een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk aan dit verzoek te voldoen.

2.2.2. Regionaal Watertekort

1. In een zomersituatie, bij beperkingen in de aanvoer via het reguliere inlaatpunt van Rijnland in Gouda vanwege verzilting aldaar, kan De Stichtse Rijnlanden voorzien in de aanvoer van water van voldoende kwaliteit richting Rijnland via de zogenaamde KWA-routes. Via de Leidsche/Oude Rijn, de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel en de Lopikerwaard vindt aanvoer van water naar het westen plaats. Hierbij is Rijnland de vragende partij voor de aanvoer van zoet water en De Stichtse Rijnlanden de faciliterende partij. Deze inzet van de KWA valt onder de werkingssfeer van het waterakkoord KWA.

2.2.3. Wateroverlast

1. Indien er sprake is van wateroverlast op het hoofdwaterstelsel van De Stichtse Rijnlanden en/of in Rijnlands boezem dan worden de betreffende calamiteiten-(bestrijdings)plannen in werking gesteld en wordt overeenkomstig deze plannen gehandeld.
2. In geval van wateroverlast en of om grotere wateroverlast op de boezem van Rijnland te voorkomen kan Rijnland een verzoek doen aan de Stichtse Rijnlanden om de waterafvoer bij Bodegraven te verminderen.
3. De Stichtse Rijnlanden heeft een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk aan dit verzoek te voldoen.
4. In geval van wateroverlast en of om grotere wateroverlast op de boezem van Stichtse Rijnlanden te voorkomen kan Stichtse Rijnlanden een verzoek doen aan Rijnland om de waterafvoer van Rijnland naar buitenwater te verhogen, teneinde de doorvoer bij Bodegraven te optimaliseren.
5. Rijnland heeft een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk aan dit verzoek te voldoen.

2.3. Afspraken over het waterkwantiteitsbeheer in relatie met waterkwaliteitsbeheer en ecologie

1. De Stichtse Rijnlanden streeft er naar de waterkwaliteit van het te lozen water te laten voldoen aan de daarvoor geldende normen. Deze normen en de maatregelen die partijen nemen om de waterkwaliteit op het gewenste niveau te brengen of te houden zijn vastgelegd in de vigerende waterbeheerplannen, in de Kaderrichtlijn Water (KRW) ten behoeve van ecologisch herstel, in diverse vergunningen en in de Waterwet.
2. Indien bij een waterdoorvoer van de ene partij naar een andere partij een ongewenste ontwikkeling wordt geconstateerd voor een of meerdere waterkwaliteitsparameters dan wordt in overleg gestreefd naar verbetering.

2.4. Afspraken over de handelwijze bij incidenten en calamiteiten in een watersysteem

1. Bij incidenten en calamiteiten in een watersysteem die mogelijk gevolgen hebben voor het watersysteem van de andere partij neemt veroorzakende partij, zo nodig in overleg, direct maatregelen om schade voor de andere partij zoveel mogelijk te beperken en uitbreiding te voorkomen of verontreinigd water voor partijen op de meest gunstige wijze af te voeren.
2. Bij een dergelijk incident of calamiteit wordt de andere partij direct door de veroorzakende partij op de hoogte gesteld.
3. In overeenstemming met het gestelde in de resp. calamiteitenplannen van de partijen wordt overleg gevoerd.
4. Partijen nemen geen (nood)maatregelen die van invloed kunnen zijn op het watersysteem van de andere partij voordat de betreffende partij is ingelicht en gehoord.

2.5. Afspraken met betrekking tot de informatievoorziening tussen Partijen

1. Partijen spreken af om ten behoeve van de waterbalans de af- en aangevoerde hoeveelheid water van de van belang zijnde kunstwerken te registreren op dagbasis.
2. De Stichtse Rijnlanden onderzoekt en registreert de kwaliteit van het aangevoerde water. De frequentie en plaats van monsternamen alsmede de van belang zijnde parameters staan vermeld in bijlage 4.
3. Partijen verstrekken elkaar na een daartoe ingediend verzoek een overzicht van de gemeten waterkwantiteit en waterkwaliteit.

3. Kostenverrekening en looptijd

3.1 Financiële afspraken

1. De afdracht van De Stichtse Rijnlanden aan Rijnland bedraagt € 750.000 per jaar, vast en onafhankelijk van de hoeveelheid water. Dit bedrag (zie tabel in bijlage 2, pagina 22) bestaat uit:
  - de jaarlijkse kostenverdeling in de reguliere situatie in de één-systeem benadering: € 510.000;
  - de resultante van de jaarlijkse kosten in de overgangssituatie: € 240.000. Hierin zijn inbegrepen:
    - de “afkoop” van de baggerachterstand;
    - kosten voor piekberging tot en met 2024;
    - kosten voor beheer, onderhoud en bediening van de huidige KWA tot en met 2024.
    - kosten voor beheer, onderhoud en bediening van de KWA+, stap 1 (gereed in 2021) indien deze optreedt van 2022 tot en met 2024.¹
2. Na 2024 is er geen sprake meer van verrekening van achterstallig baggerwerk.
3. Rijnland brengt de jaarlijkse kosten zoals opgenomen in 3.1.1 per 30 juni van dat jaar in rekening. De kosten voor 2015 zullen na ondertekening van het waterakkoord in rekening gebracht worden.

3.2. Looptijd

1. De duur van het akkoord is 10 jaar, ingaande per 1-1-2015 en van rechtswege eindigend op 31-12-2024.

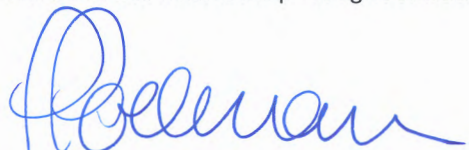
¹ Ter verduidelijking van de gemaakte afspraken is KWA+ toegevoegd ten opzichte van het document Bestuurlijke afspraken in bijlage 2.

4. Overgangs- en slotbepalingen

1. Dit waterakkoord treedt in werking per 1 januari 2015.
2. Het waterakkoord sluis Bodegraven van juli 2007 komt met de inwerkingtreding van dit waterakkoord te vervallen.
3. Er is sprake van een geschil wanneer er tussen de partijen onenigheid bestaat over te nemen maatregelen met betrekking tot naleving van dit akkoord.
4. Geschillen met betrekking tot naleving van dit akkoord worden in eerste instantie onderling geregeld tussen de bij het geschil betrokken partijen. Indien dat niet tot een oplossing leidt zal via mediation getracht worden tot een oplossing te komen. De te kiezen mediator dient geregistreerd te zijn bij het Nederlands Mediation Instituut (NMI).
5. Het geschil schorst niet de verplichting tot uitvoering van de overige maatregelen en de medewerking daaraan.

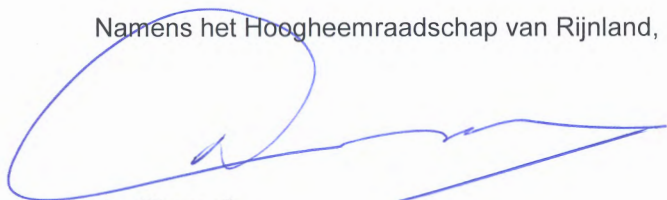
Aldus overeengekomen,

(Plaatsnaam) : (datum) *Bodegraven, 16 november 2015*
Namens het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden,

de dijkgraaf,
P.J.M. Poelmann

Namens het Hoogheemraadschap van Rijnland,

de dijkgraaf,
G.J. Doornbos

Bijlagen bij het waterakkoord

1. Definities en afkortingen
2. Bestuurlijke afspraken Waterakkoord Bodegraven 2015
3. Kaart overzicht watergangen en kunstwerken
4. Monitoring waterkwaliteit op het schakelpunt

Bijlage 1. Definities en afkortingen

Voor de toepassing van het bij of krachtens dit waterakkoord bepaalde wordt verstaan onder:

Bijzondere omstandigheden: situatie waarin sprake is van een verstoring van de waterbeheersing of een situatie waarin een calamiteit optreedt in een van de of beide beheergebieden:

Lokaal watertekort: situatie waarin de wateraanvoer onvoldoende is om aan de minimaal benodigde hoeveelheden water voor de beheergebieden te voldoen, om die waterstanden te handhaven die nodig zijn om onomkeerbare droogteschade te voorkomen of de stabiliteit van kaden te behouden.

Regionaal watertekort: situatie waarin de zoetwateraanvoer voor de beheergebieden Rijnland, Schieland en Delfland onvoldoende is en waarbij de KWA in werking wordt gesteld.

Wateroverlast: situatie waarin de boezemwaterstanden in een of beide beheergebieden boven de in het betreffende calamiteitenbestrijdingsplan vastgestelde peilen stijgt of dreigt te stijgen.

Calamiteit: onvoorziene gebeurtenis, waardoor in een of beide beheergebieden plotseling een situatie ontstaat van waterverontreiniging, wateroverlast of watertekort en waarvoor het betreffende calamiteitenbestrijdingsplan in werking is gesteld.

Calamiteitenbestrijdingsplannen: de voor de onderscheiden beheergebieden geldende plannen, waarin onder meer de tactische en strategische benadering van calamiteiten, zo veel als mogelijk is, is vastgelegd.

Calamiteitenplan: de voor de onderscheiden beheergebieden geldende plannen, waarin onder meer de bevoegdheids- en verantwoordelijkheidsverdeling en de organisatie in geval van calamiteiten zijn vastgelegd.

De Stichtse Rijnlanden: het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, verder De Stichtse Rijnlanden.

KWA: Waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoorzieningen Midden-Holland: waterakkoord geldend voor buitengewone omstandigheden waarin de mond van de Hollandsche IJssel is verzilt of dreigt te verzilten en waardoor een tekort aan zoetwater voor de beheergebieden van Delfland, Rijnland en Schieland kan ontstaan. Het waterakkoord voorziet in dergelijke gevallen in de doorvoer van zoet water uit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek.

KWA+: In het kader van het Deltaprogramma zoetwater wordt reeds intensief samengewerkt om te komen tot het opplussen van de KWA. De bestaande capaciteit wordt in fasen vergroot, via de sluis bij Bodegraven en via een nieuwe route via de Waaiersluis met een zoetwater bel op de Hollandse IJssel. De KWA⁺ kent een beslis- en financieringstraject dat buiten dit waterakkoord valt, met uitzondering van hetgeen zoals opgenomen in par. 3.1.

De aanleg van nieuwe en de vervanging van bestaande objecten en kunstwerken in het kader van de KWA⁺ komen ten laste van het Rijk, dat hiervoor € 40 miljoen ter beschikking stelt. Na realisatie staan de waterschappen aan de lat voor de beheer- en onderhoudskosten.

Normale omstandigheden: situatie in de beheergebieden van de partijen waarin voldoende water beschikbaar is voor de wateraanvoer, waarin voldoende mogelijkheden zijn om zonder beperkingen te kunnen afvoeren en waarin geen bijzondere afwijkingen in de aanvoer en/of afvoer op de boezem van de ontvangende en/of leverende partij zijn te verwachten en waarin er geen sprake is van een calamiteitsituatie.

Overgangssituatie: de periode lopend van 1-1-2015 tot en met 31-12-2024

Rijnland: het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Schakelpunt: locatie op de grens van de beheergebieden van partijen waarbij uitwisseling van oppervlaktewater plaatsvindt. Schakelpunt van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden dan wel het hoogheemraadschap van Rijnland is sluis Bodegraven in de Oude Rijn te Bodegraven.

Waterbeheerplan: de voor de onderscheiden beheergebieden geldende beheerplannen volgens artikel 4.6 van de Waterwet.

Bijlage 2 Bestuurlijke afspraken Waterakkoord Bodegraven 2015

Bestuurlijke afspraken Waterakkoord Bodegraven 2015

Verbindende Schakel

Status : Definitief

Datum : 8 mei 2015

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Titel : Bestuurlijke afspraken Waterakkoord Bodegraven 2015

Subtitel : Bestuurlijk overeengekomen financiële regeling t.b.v. het waterakkoord

DM-nummer / Corsa nummer : DM 920815 / 15.038387

Projectnummer : -

Revisie : Definitief

Datum : 8 mei 2015

Opdrachtgever : G. Doornbos (dijkgraaf HHR) en J. Kromwijk (hoogheemraad HDSR)

Auteurs : G. Verwolf, mediator
R. van der Zwan, HHR
J. Smorenborg, HDSR

Hoogheemraadschap van Rijnland
(HHR)

Postbus 156

2300 AD Leiden

Telefoon: 071 – 306 306 3

website: www.rijnland.net

email: post@rijnland.net

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR)

Postbus 550

3990 GJ Houten

Telefoon: 030 634 57 00

website: www.hdsr.nl

email: post@hdsr.nl

HOOGHEEMRAADSCHAP
**DE STICHTSE
RIJNLANDEN**

1. Inleiding

1.1 Waterakkoord Bodegraven; een rijke traditie

Het eerst bekende document over de rechtsvoorgangers van de hoogheemraadschappen Rijnland (HHR) en Stichtse Rijnlanden (HDSR) vermeldt het herstel van de Zwammerdam in de Rijn in 1202, waardoor de afvoer van water uit het Stichtse niet langer mogelijk was. Na arbitrage beloofde Rijnland deze dam te verwijderen, mits van Utrechtse zijde aan twee voorwaarden zou worden voldaan. Men diende ten eerste op Hollands gebied voor eigen rekening drie watergangen te graven en te onderhouden voor de eigen waterafvoer naar het merencomplex. Ten tweede zou men er voor moeten zorgen, dat het Utrechtse surplus-water niet op ongelegen tijden naar Rijnland zou afstromen. Hoofdrede van dit geschil lag in het feit dat in die tijd de monding van de Oude Rijn bij Katwijk was verzand. Hierdoor werd de afvoer ernstig belemmerd en was alleen afvoer naar het noorden mogelijk.

Daarmee is de interactie tussen beiden een feit. Al rond 1253 is er sprake van negen sluizen in de Spaarndam, waarvan drie in onderhoud zijn bij het Groot-Waterschap van Woerden en zes bij de Rijnlandse ambachten. Daarmee ontstond eeuwen geleden een sterke relatie tussen beide waterschappen, vanwege de waterafvoer en verwevenheid van de watersystemen.

Door storm werden de sluizen in de Spaarndam meermaals beschadigd. Vanaf 1567 lagen er slechts twee spuisluizen in Spaarndam, de Woerder-sluiz in het westen en de Grote Sluis in het oosten van Spaarndam, hetgeen nu nog de situatie is.

De Nederlanden ontwikkelden zich snel en in 1807 legde Rijnland in Katwijk het Uitwateringskanaal aan en herstelde daarmee de natuurlijke uitwatering bij Katwijk. De verrekening van de hieraan verbonden kosten tussen HHR en HDSR vormden aanleiding tot aanstelling van een bemiddelaar. Tussen 1848 en 1852 maalden drie stoomgemalen de Haarlemmermeer droog. Hierdoor verloor Rijnland een groot deel van de boezemcapaciteit. Ter compensatie hiervan bouwde het Rijk ten behoeve van Rijnland drie stoomgemalen, bij Spaarndam, Halfweg en Gouda, waarmee Rijnland overtollig water kon uitslaan op het IJ en op de Hollandse IJssel. De uitwatering bij Katwijk bleef voorlopig nog op natuurlijke wijze lozen; bij laagwater werden de sluizen geopend. In 1881 werd hier ook een stoomgemaal in gebruik genomen.

In 1876 verdween, met de voltooiing van het Noordzeekanaal, het open IJ met zijn lage ebben, waardoor het niet langer mogelijk was te spuien door de sluizen in Spaarndam. Hiermee verloren de spuisluizen hun functie.

In de vorige eeuw werden in 1960 en 1983 overeenkomsten gesloten tussen beide waterschappen. Met de komst van het instrument waterakkoorden werd in 2004 de oude overeenkomst omgezet in een waterakkoord, "Waterakkoord Sluis Bodegraven", genoemd naar het uitwisselpunt.

In 2006, twee jaar na de vaststelling van het eerste waterakkoord, vond hiervan een evaluatie plaats, waarbij kanttekeningen werden geplaatst over de hoogte van het te betalen bedrag. Hierop waren drie aspecten van invloed:

1. de splitsing van de Rijnlandse kosten in het aandeel ten behoeve van de boezem en polders ingaande 2005
2. de overheadkosten
3. de baggerkosten

Na traject van onderhandelen vond in 2007 vaststelling van het nieuwe waterakkoord vast plaats.

2. Vigerend Waterakkoord

2.1 Inleiding

Een boezemsysteem is een hoger gelegen watersysteem op eenzelfde peil, waarin alle watergangen met elkaar in verbinding staan en heeft als functie het uitgeslagen water van de polders op te vangen en af te voeren naar buitenwater, in het kader van een veilig peilbeheer.

Het waterpeil in het boezemsysteem van HDSR is ca. 15 cm hoger dan het peil in het boezemsysteem van HHR. HDSR voert het overtollige water via de sluis Bodegraven onder vrij verval af naar het boezemsysteem van HHR. Rijnland voert dit van HDSR ontvangen water samen met het overtollig water uit Rijnlandse polders en van vrij afstromend boezemland via het boezemstelsel met vier boezemgemalen af naar buitenwater. Het betreft de Noordzee bij Katwijk, de Hollandse IJssel bij Gouda en het Noordzeekanaal bij Spaarndam en Halfweg.

De grens tussen HHR en HDSR wordt gevormd door de watergangen van de Haeck, de Meije, de Oude Rijn, de Enkele Wiericke en de Hollandsche IJssel. Beide waterschappen gebruiken deze watergangen zowel als boezem, voor de afvoer van water, als ook om water uit te onttrekken. Het zogenaamde schakelpunt tussen beide watersystemen is de sluis in Bodegraven.

2.2 Waterakkoord Bodegraven 2007

De financiële regeling van het waterakkoord uit 2007 is gebaseerd op het gebied van HDSR dat afwatert op Rijnland. Dit gebied is 14,9% van het totale gebied.

Verder gelden de volgende uitgangspunten:

- Bij Bodegraven wordt de hoeveelheid afgevoerd water gemeten. Hoeveelheden kleiner dan $3 \text{ m}^3/\text{s}$ worden als 'ruis' beschouwd en komen niet voor verrekening in aanmerking.
- Er geldt voor de berekende hoeveelheden een vast bedrag per 1.000 m^3 . Dit bedrag is bepaald vanuit gemiddeld begrote kosten, te onderscheiden in:
  - 14,9% van de boezembemalingskosten van HHR;
  - 14,9% van de baggerkosten van de boezem van HHR, met een factor van 6,5/7,5 o.b.v. de verhouding tussen afvoer uit en aanvoer naar de boezem van HHR.
  - 14,9% met dezelfde factor van 6,5/7,5 van de algemene apparaatskosten die zijn toe te rekenen aan het boezemstelsel.

2.3 Evaluatie Waterakkoord Bodegraven 2007

In 2010 vindt een evaluatie plaats van het in 2007 vastgestelde waterakkoord. Hieruit kwamen twee knelpunten naar voren:

1. Het sturen van de afvoer op $3 \text{ m}^3/\text{s}$ door HDSR heeft grote financiële gevolgen. Rijnland vindt dat dit indruist tegen de geest van het waterakkoord.
2. HDSR heeft weinig inzicht in de totstandkoming van de kostprijs. Het bedrag dat jaarlijks wordt afgerekend wordt als te hoog ervaren. HDSR pleit voor de toepassing van de Leidraad voor Waterakkoorden van de Unie van Waterschappen, waarbij afspraken worden gemaakt over de wateruitwisseling en dat alleen een verrekening dient plaats te vinden bij een verregaande inspanning.

In 2012 stellen de besturen van de waterschappen de evaluatie vast en nemen het besluit een nieuw waterakkoord te sluiten.

Sinds 2012 is getracht om consensus te bereiken over de inhoud van dit nieuwe waterakkoord. Keer op keer bleek de financiële regeling het struikelblok. Teneinde uit de impasse te komen, is een mediator ingeschakeld. Na meerdere ambtelijke en bestuurlijke overleggen is er op 15 april een voor

beide waterschappen uitlegbaar en aanvaardbaar compromis uitgekomen. Met dit compromis willen beide waterschappen de langlopende discussie beëindigen en de energie richten op de samenwerking. De diverse elementen uit het compromis worden hieronder nader toegelicht.

2.4 Waterakkoord KWA

Het waterakkoord KWA, daterend uit 2005, voorziet in de aanvoer van water van voldoende kwaliteit via alternatieve routes door het gebied van Stichtse Rijnlanden richting Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard. Bij lage Rijnafvoeren en daarmee samenhangende versterkte zee-invloed blijkt het niet langer mogelijk te zijn voldoende water van goede kwaliteit aan te voeren via de reguliere inlaatpunten als gevolg van verzilting van de mond van de Hollandsche IJssel. Daarmee is RWS de leverende partij, HDSR de faciliterende en doorvoerende partij en zijn Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard de vragende partijen.

HDSR brengt na afloop van een KWA-inzet de feitelijke kosten in rekening. Deze bestaan uit operationele kosten als energie en metingen. De vaste kosten zoals stichtings- en investeringskosten worden niet in rekening gebracht. De KWA 'lift mee' op het bestaande watersysteem. Afrekening van de KWA-kosten vindt plaats via een vooraf bepaalde verdeelsleutel tussen Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard.

2.5 KWA+

In het kader van het Deltaprogramma zoetwater wordt reeds intensief samengewerkt om te komen tot het opplussen van de KWA. De bestaande capaciteit wordt in fasen vergroot, via de sluis bij Bodegraven en via een nieuwe route via de Waaiersluis met een zoetwater bel op de Hollandse IJssel. De KWA⁺ kent een beslis- en financieringstraject dat buiten dit waterakkoord valt.

De aanleg van nieuwe en de vervanging van bestaande objecten en kunstwerken in het kader van de KWA⁺ komen ten laste van het Rijk, dat hiervoor € 40 miljoen ter beschikking stelt. Na realisatie staan de waterschappen aan de lat voor de beheer- en onderhoudskosten.

3. Samenwerking voorop

3.1 Inleiding

In het licht van grote opgaven voor West-Nederland met betrekking tot het Hoogwaterbeschermingsprogramma, de zoetwateraanvoer (KWA en KWA+) in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater en in crisisbestrijding binnen Dijkkring 14/44, is er sprake van een goede en intensieve samenwerking tussen beide waterschappen, die de komende tijd verder versterkt zal worden.

De verrekeningen van het waterakkoord hebben al tientallen jaren geleid tot veel animositeit en zich herhalende discussies. De opgaven en uitdagingen voor beide schappen dwingen tot een integrale watersysteembenadering en samenwerking, verdergaand dan de stappen, die sinds de jaren '90 zijn gezet.

Bestuurlijk bestond er grote wil om de discussie rond het waterakkoord te beslechten en er gezamenlijk uit te komen. Zodoende is er besloten om met behulp van een mediator een bemiddeling op te starten, teneinde tot nieuwe inzichten te komen. De heer Gert Verwolf, oud-dijkgraaf van waterschap Vallei en Veluwe en vertrouwd met de materie, is bereid gevonden deze taak op zich te nemen.

Zowel HDSR als Rijnland hebben aangegeven de samenwerking het inspirerende element te vinden om in gezamenlijkheid te komen tot nieuwe oplossing rond de financiële regeling van het waterakkoord te komen, na de eerdere meningsverschillen rond dit waterakkoord.

3.2 Nieuw uitgangspunt: één integraal watersysteem

Gedurende de onderhandelingen over een financiële regeling is door de mediator voorgesteld te kiezen voor een nieuwe koers en de (boezem)watersystemen van Stichtse Rijnlanden en Rijnland als één geheel te beschouwen. HHR en HDSR dragen immers een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid en een gezamenlijke context qua waterbeheer.

In een situatie van wateroverschot is het zaak de neerslag, die tot peilstijgingen leidt bij zowel HDSR als Rijnland, veilig af te voeren naar buitenwater. Dit is bij Spaarndam en Halfweg naar het Noordzeekanaal, bij Katwijk naar de Noordzee en bij Gouda naar de Hollandsche IJssel. HDSR lift mee met het peilbeheer van Rijnland, zolang bij de sluis Bodegraven, het schakelpunt, voldoende water doorgevoerd kan worden uit het gebied van HDSR naar het gebied van Rijnland. Hierbij is HDSR de vragende partij om water af te voeren, en Rijnland de faciliterende partij.

In een zomersituatie, bij beperkingen in de aanvoer via het reguliere inlaatpunt van Rijnland in Gouda vanwege verzilting aldaar, kan HDSR voorzien in de aanvoer van water van voldoende kwaliteit richting Rijnland via de zogenaamde KWA-routes. Via de Leidse/Oude Rijn, de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel en de Lopikerwaard vindt aanvoer van water naar het westen plaats. Hierbij is Rijnland de vragende partij voor de aanvoer van zoet water en HDSR de faciliterende partij.

4. Nieuwe financiële regeling

4.1 Inleiding

Aan de genoemde faciliterende rollen zijn inspanningen verbonden die uiteraard kosten met zich meebrengen. Het overgrote deel van deze kosten kan in beeld worden gebracht. Voor een deel van de kosten geldt, dat deze minder goed te kwantificeren zijn. Deze houden verband met de integrale watersysteembenadering en betreffen het ondersteunen van elkaar bij de uitvoering van het waterbeheer in natte en droge tijden. Deze gezamenlijke aanpak levert maatschappelijk veel op en voorkomt uiteindelijk ook veel schade!

De in de nieuwe financiële regeling gehanteerde uitgangspunten zijn gebaseerd op deze integrale watersysteembenadering, in zowel natte als droge situaties. Voor alle elementen uit de voorliggende regeling geldt dat daar waar de ene partij op het gebied van baten iets weggaf, dat op andere vlakken in de vorm van lagere kosten terug kwam. Bij deze uitwerking van geven en nemen paste de bereidheid om niet alles met een schaarjte te knippen en elkaar ook wat te gunnen.

Uiteindelijk heeft het omarmen van deze integrale watersysteembenadering ertoe geleid dat HDSR en HHR een compromis hebben weten te sluiten.

4.2 Een onlosmakelijk watersysteem

Op 15 april heeft onder leiding van mediator Gert Verwolf bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen Rijnland en Stichtse Rijnlanden over Waterakkoord Bodegraven. Er is tijdens dit overleg door de betrokken portefeuillehouders Jan Kromwijk van Stichtse Rijnlanden (HDSR) en Gerard Doornbos van Rijnland (HHR) overeenstemming bereikt over de financiële regeling van het Waterakkoord. Wat houdt dit akkoord in?

- De boezem van Rijnland en het Oude Rijngebied van HDSR wordt als één geheel gezien.
- De kosten van dit geheel, in een reguliere situatie voor ieders eigen gebied, zijn door beide waterschappen bepaald en gesommeerd.
- De kosten, die de waterschappen op basis van de verhouding van de bemalen oppervlakten zouden moeten betalen, zijn vervolgens bepaald.
- Tenslotte is het verschil berekend. Zie onderstaande tabel voor de uitwerking

4.3 Inhoud akkoord

De volgende afspraken zijn door beide portefeuillehouders afgesproken en akkoord bevonden:

- Duur van het akkoord is 10 jaar, ingaande 1-1-2015 en eindigend op 31-12-2024.
- Afdracht HDSR aan HHR is € 750.000 per jaar, vast en onafhankelijk van de hoeveelheid water.
- Dit bedrag bestaat uit ((zie tabel 1, blauw):
  - de jaarlijkse kostenverdeling in de reguliere situatie in de één-systeem benadering (zie tabel 1, roze): € 510.000
  - de resultante van de jaarlijkse kosten in de overgangssituatie (zie tabel 1, geel): € 240.000. Hierin zijn inbegrepen:
    - de "afkoop" van de baggerachterstand;
    - kosten voor piekberging tot en met 2024;
    - kosten voor beheer, onderhoud en bediening van de KWA tot en met 2024.
- HHR optimaliseert verder het peilbeheer in de boezem, zodat de afvoercapaciteit bij de sluis Bodegraven ca. 25 m³/s zal zijn. Het boezemoverleg tussen beide waterschappen wordt hiertoe geïntensiveerd.

- Na 2024 is er geen sprake meer van verrekening van achterstallig baggerwerk.

4.4 Kostenoverzicht

De kostenverdeling, in miljoenen euro's, ziet er als volgt uit:

Jaarlijkse kosten; reguliere situatie		
Kostenposten	Rijnland	HDSR
Bemalingskosten	5,10	0,50
Baggerkosten	2,70	0,35
<i>Subtotaal</i>	<i>7,80</i>	<i>0,85</i>
Apparaatskosten 16%	1,25	0,14
Totaal gemaakte kosten	9,05	0,99
Totaal generaal	10,04	
Verdeling naar oppervlak %	85,10%	14,90%
Berekende kosten	8,54	1,50
Totaal gemaakte kosten	9,05	0,99
<i>Te ontvangen(-)/bij te dragen (+) in reguliere situatie</i>	<i>-0,51</i>	<i>+0,51</i>
Jaarlijkse kosten; overgangssituatie	-0,24	+0,24
<i>Te ontvangen(-)/bij te dragen(+) in overgangssituatie</i>	<i>-0,75</i>	<i>+0,75</i>

4.5 Herziening 2025

Vanaf 2025 bij herziening van het waterakkoord geldt:

- Basis vormt de jaarlijkse kostenverdeling in de reguliere situatie, die conform de in 2015 gehanteerde uitgangspunten opnieuw berekend zal worden. Deze bevat de elementen bemalingskosten en baggerkosten, verhoogd met apparaatskosten volgens de dan geldende richtlijnen.
- Er is niet langer sprake van verrekening van achterstallig baggerwerk.
- De effecten van de volgende elementen zullen in 2025 in de regeling een plek krijgen:
  - KWA+
  - afkoppeling polders Snelrewaard en Noord-Linschoten (gemaal Waardsedijk) (van invloed op de oppervlakte percentages)

4.6 Overige afspraken

In aansluiting op het feitelijke Waterakkoord zijn in het kader van de samenwerking de volgende afspraken gemaakt:

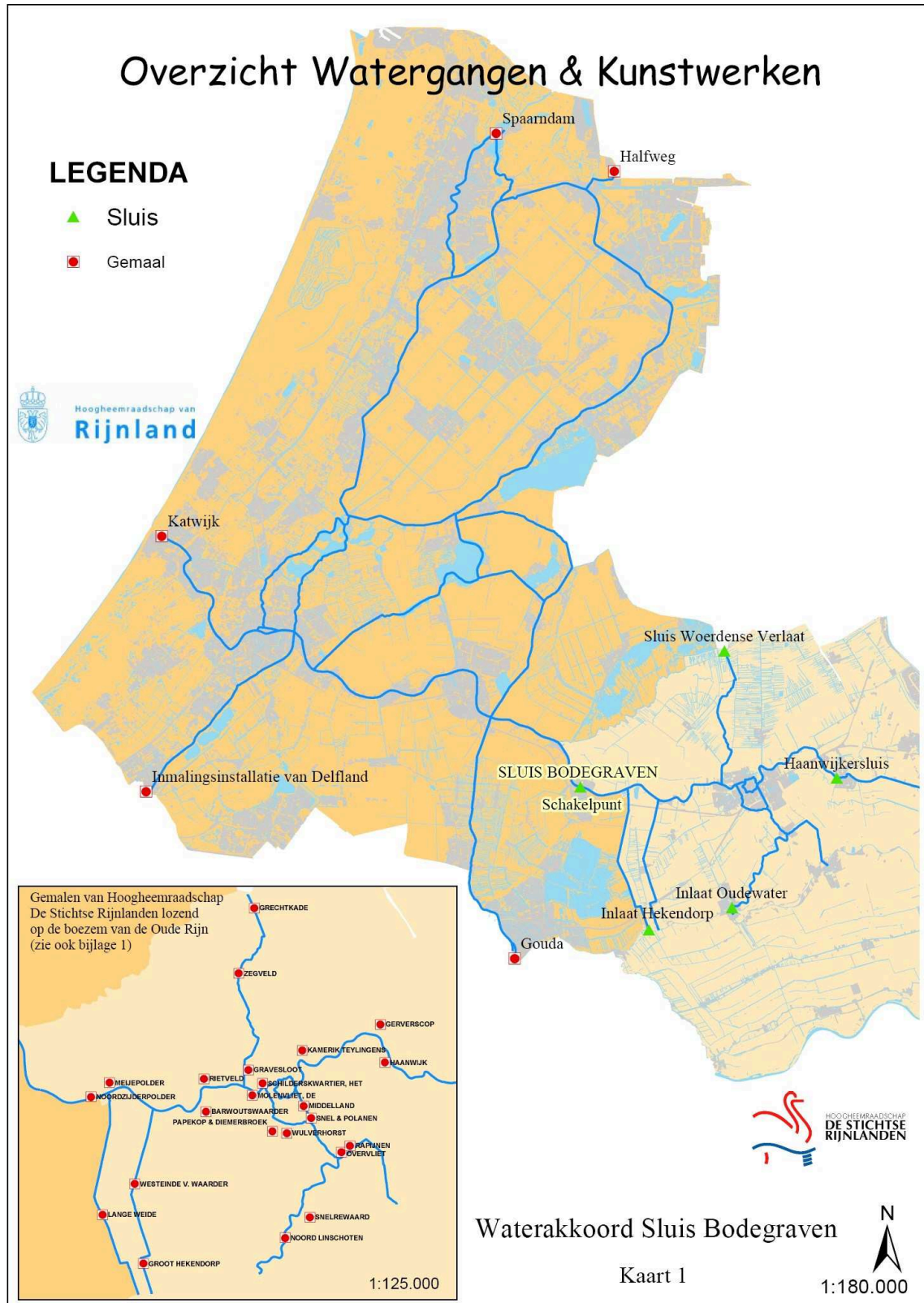
- In de komende jaren worden nut en noodzaak van nieuwe piekbergingen bepaald en worden deze zo goed mogelijk in het watersysteem (HHR en HDSR) gepositioneerd. Hier worden aparte afspraken over gemaakt. Waar relevant zullen deze in 2025 bij de herziening van het waterakkoord worden opgenomen in de kostenverdeling.
- Er is een verondieping geconstateerd in de Oude Rijn in de bebouwde kom van Bodegraven. Rijnland zal in samenwerking met de vaarwegbeheerder (provincie Zuid Holland) deze verondieping zo snel mogelijk verwijderen.

- HDSR en Rijnland streven naar overdracht van de objecten Woerdersluis en Aanvoerder. Streven is de Woerdersluis, gesitueerd in Spaarndam en in eigendom en beheer van HDSR over te dragen naar Rijnland, en gemaal de Aanvoerder, in eigendom van Rijnland over te dragen naar HDSR. De daarmee samenhangende kosten en baten zullen de komende periode in beeld worden gebracht, teneinde de overdracht te kunnen realiseren.

5. Tot slot

De voorgestelde benadering is een trendbreuk. De benadering is ingegeven door samenwerking en het besef van afhankelijkheid van beide waterschappen. Hiermee staat niets meer in de weg om gezamenlijk de uitdagingen, die het gevolg zijn van klimaatveranderingen en vertaald worden in de Deltabeslissing Hoogwater en Zoetwater, aan te pakken.

Bijlage 3. Kaart Overzicht watergangen en kunstwerken

Bijlage 4 Monitoring waterkwaliteit op het schakelpunt

Parameter	Frequentie.	Wanneer
Temperatuur	12	Maandelijks
Zuurstof	12	Maandelijks
Ammoniak-N	12	Maandelijks
Ammonium-N	12	Maandelijks
Chloride	12	Maandelijks
Chlorofyl-a	6	Zomer
Drooggewicht (membraanfilters)	4	Kwartaal
Fosfor-P	12	Maandelijks
Nitraat-N	12	Maandelijks
Stikstof totaal-N	12	Maandelijks
Sulfaat	12	Maandelijks
Zuurgraad	12	Maandelijks
Cadmium	4	Kwartaal
Chroom	4	Kwartaal
Koper	4	Kwartaal
Kwik	4	Kwartaal
Lood	4	Kwartaal
Nikkel	4	Kwartaal
Zink	4	Kwartaal
PAK	4	Kwartaal
VOX	4	Kwartaal
EGV	12	Maandelijks
Doorzicht	12	Maandelijks
Orthofosfaat	12	Maandelijks
Nitriet	12	Maandelijks
KJ-stikstof	12	Maandelijks